

DENKEN MET JE HANDEN

Aan de industriële producten van het ontwerpersduo gaat een ambachtelijke werkwijze vooraf. *door Peter van Kester*

verfijnde, geometrische rasters. Wat betekenen al die streepjes en diagonalen op hun serviezen en meubels? En waarom zijn de wilgenteenschalen dubbelwandig en open? Stefan Scholten: "Toen wij gevraagd werden iets met vlechtwerk te doen, zijn we het ambacht gaan bestuderen. We ontdekten dat vlechters altijd een mal gebruiken. Hieromheen vlechten zij de wilgentakken en als zij klaar zijn verwijderen zij hem. In onze schalen hebben wij de mal laten zitten. De kunststof stroken dienen als ondersteunende ribben en dragen een net van wilgentenen. Zo vertellen we iets over het vlechtproces." Omdat Scholten & Baijings geen naturel wilgentenen wilden, hebben zij deze gekleurd. Dat bleek nog niet zo simpel. Om het te vlechten moet je het natma-

De studio van Scholten & Baijings ligt in het Westelijk Havengebied, naast het Amsterdamse Centraal Station. Hun twee verdiepingen tellende kantoor is hagelwit nieuw, met riant uitzicht over het IJ, waar de contouren van het Filmmuseum zichtbaar worden. De ontwerpers huren van Ymere dat investeert in creatieve broedplaatsen. Hun showroom 'proudly presents' de rijke oogst van hun inmiddels elfjarige samenwerking: tapijten en plajds met abrupt wisselende kleurbanden, bedtextiel in warme kleurengamma's, een met fotostilleven bedrukte aluminium kast op glazen bolpoten, fluorescerende wilgenschalen, fragiel glaswerk, porselein en textiele groenten. Hun werk is opgenomen in diverse museumcollecties en bekroond met de Woonbeurs Pin 2010, de Wallpaper* Design Award 2011 en ELLE Decoration International Design Awards – Young Designer Talent 2011. Terwijl medewerkers bedrijvig telefoneren en maquettes bouwen, ontvangt Stefan Scholten – Carole Baijings doceert aan de Design Academy in Eindhoven.

Deze ontwerpers zijn niet bang voor kleur. Energieke, maar nooit schreeuwerige kleuren bezielen hun ingetogen ontwerpen. Vaak zijn het vertrouwde vormen met soms Oudhollandse invloeden. Een verre echo uit de jaren zestig vibreert mee, evenals

'Woven Willow',
Serious Business, 2008,
wilgentenen en plastic,
ø 26 cm, h. 20 cm

Scholten & Baijings (foto:
Freudenthal-Verhagen)

'Butte Turtle',
voor Established & Sons,
2010, ø 25 cm, h. 13 cm

ken en het olieachtige materiaal absorbeert nauwelijks verf. Bovendien vereisten de fluorescerende kleuren die zij zochten een witte ondergrond. Pas na zes maanden experimenteren lukte het, mede dankzij nieuwe verfsoorten. Hun *Woven Willow*-serie omvat ook glazen kannen waarvan het proefmodel omwikkeld was met wilgentenen. Om het te reproduceren maakten zij er een stalen matrijs van waarop alleen de afdruk van de tenen achterbleef.

kleur

Scholten & Baijings zoeken de directe feedback die handwerk hen geeft. Dat ze en passant uitstervende ambachten actualiseren is een mooie bijkomstigheid. Scholten: "Wij werken niet zozeer conceptueel, maar op een ambachtelijke, atelierachtige manier. Direct vanuit de materialen, de kleuren, de textuur en de tactiliteit. Dat levert input voor 'handelend denken'. Denken met je handen. Een voorbeeld. Het oortje aan een kopje kan op de tekening kloppen, maar in een kartonnen model zie je direct dat het niet in verhouding is." Hun *Paper Porcelain*-servies maakten zij eerst in karton. Om een ronde beker te krijgen, moet je het materiaal insnijden en met tape vastzetten. Op een zeker moment besloten zij die inkepingen letterlijk in de eindvorm op te nemen. Door de grijze kleur lijkt het alsof er echt kartonnen koppen en schotels staan. De Deense fabrikant Hay laat het produceren in China. "De uitdaging is een ontwerp in massaproductie te krijgen en toch dat 'handgevoel' te bewaren." aldus Scholten.

Altijd werken Scholten & Baijings samen. Ze hebben geprobeerd taken te verdelen, zeker nu het drukker wordt, maar dat werkte niet. Scholten is van de grote lijn, Baijings zorgt dat het product wordt zoals het was bedoeld. "Ik ben van de centimeter, Carole van de millimeter." In hun ontwerpen zorgen kleuren voor balans of ze werken juist onregelend. Zo zijn de ijle glazen van *Paper Table* voorzien van levendige kleurvlakken. De hoekige, neo-Oudhollandse *Amsterdam Armoire* voor het gerenommeerde Engelse label *Established & Sons* heeft vervreemdende pasteltinten. In de houten opbergdozen, geïnspireerd op zeventiende-eeuwse buttes (reiskisten), knalt het fluorescerende interieur je tegemoet. De ontwerpers zien een object altijd direct in kleur. Hun eerste project dreigde

'Vegetables', 2009, Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen (foto: Yves Krol)

'Paper Porcelain (koffie-kop en schotel, borden)', 2010, porselein

aanvankelijk te mislukken. Zij wilden plaids weven waarin de kleuren zouden vervloeien, bijvoorbeeld van paars naar oranje. Het lukte niet, maar toen zij de contrastrijke proefstroken naast elkaar legden kregen zij zulke enthousiaste reacties dat zij op die weg doorgingen. In hun *Colour Wood*-bijzettafels voor het Japanse *Karimoku New Standard* spelen de transparante kleurbanen en inkjet-patronen prachtig met de houtnerven en de grondvorm. Zij stimuleerden de fabrikant, specialist in het verwerken en spuiten van resthout, om nieuwe kleurspectra te ontwikkelen. "Interessant is dat kleur geen grammatica heeft", zegt Stefan Scholten. "Er is van alles over kleurenleer en verhoudingen geschreven, maar nauwelijks hoe je kleur kunt gebruiken. Wij formuleren onze eigen 'kleur-grammatica' en lappen die vervolgens weer aan onze laars! Muziek is daarbij ons voorbeeld. Daarin kun je combinaties maken die wetten en regels doorsnijden, maar wel geniaal zijn." Ze werken graag met de verven van *Farrow & Ball*. Die zijn

'Wij werken direct vanuit de materialen, de kleuren en de textuur.'

diep van kleur en veranderen met de licht-inval. Qua glans variëren zij van mat tot hoogglans. "De structuur van hun verf en de kwaliteit van de kleuren sluiten perfect aan bij onze manier van werken en geven een extra beleving aan het ruimtegevoel. Ook ons eigen huis is ermee geschilderd."

productieproces

De overzichtstentoonstelling doopten Scholten & Baijings 'Blush – design in full colour'. In lijn met de titel ondergaat de bezoeker bij binnenkomst een kleurendouche, wandelend door een 'wasstraat' van hoge, gekleurde schermen. De expositie bestaat uit vier 'ruimten', gemarkeerd door gekleurde cirkels op de grond. Scholten: "We vroegen ons af of de producten op sokkels moesten of niet. Dat schept afstand, maar verhoogt ook de concentratie. En omdat de consument niet bezig is met hoe iets gemaakt wordt, vonden wij het interessant om dat productie- en ontwerpproces zichtbaar te maken." De ruimte 'Delighted States' bevat de zogeheten 'museumstuk-

ken' zoals Scholten & Baijings die ontwierpen voor het Zuiderzeemuseum en producent Thomas Eyck. Hier staat onder meer hun *Truly Dutch*-collectie, waarin zij reflecteerden op historische meubels uit het museum in Enkhuizen. Het is een stilleven van hun ontwerpen en de antieke voorbeelden. De tweede ruimte heet 'In Fusion' en toont hoe hun ambachtelijke werkwijze uiteindelijk leidt tot industrieel werk. Op een groot stellingrek staan prototypen uitgesteld, met de eindproducten op tafels ervoor. In een volgende ruimte belandt de bezoeker in de wereld van de industrie. 'D-constructed' toont industriële producten die letterlijk ontploft lijken, dat wil zeggen dat hun samenstellende onderdelen door de ruimte zweven. Zoals hun *Dot*-karpert, waarvan de 7616 samenstellende vilt bolletjes ronddwarrelen. Om hun producten niet museaal maar informeel te presenteren, bouwden Scholten & Baijings in de vierde ruimte, 'Live in Colour', hun eigen slaapkamer na. Dat wil zeggen, een uitsnede ervan, van drie bij drie meter.

Gemeubileerd met hun beddegoed, verlichting, tafeltjes en accessoires. Alles wat buiten dit kader valt, sneden zij letterlijk af zodat alleen contouren zichtbaar bleven. In deze ruimte staat ook een computer met software van Navigram. Via dit programma kunnen bezoekers hun eigen appartement invoeren en meubileren met producten van Scholten & Baijings.

Afwijkend in hun oeuvre lijkt de *Vegetables*-serie. Felrealistische rabarber, kool, citroenen en artisjokken van textiel, uitgevoerd in eigen studio. Scholten & Baijings beschouwen de serie niet als kunst, maar als vormgeving. "Ze gaan over textuur, kleur, ambacht en functionaliteit. Voor ons is zo'n project een inspiratiebron, een persoonlijke noodzaak. Maar het uitgangspunt was niet om kunst te maken want kunst stelt andere vragen." Eerst ontwierpen zij geabstraheerde groenten. Toen dat niet werkte concentreerden zij zich op het groeiproces. Zij ontdekten hoe de kleuren veranderden via de vorm en structuur van de groenten. Dat vertaalden zij in gedetailleerde gekleurde draden. Zo levensecht dat het materiaal zich alleen verradt als je de voorwerpen aanraakt. Ook hier blijkt kleur hun leidraad en zo past de serie wonderwel in hun magische kleurenodyssee.

Peter van Kester is freelance designjournalist en tentoonstellingsmaker

'Scholten & Baijings: Blush – design in full colour', 1 mei t/m 28 augustus, SM's, Magistratenlaan 100, Den Bosch; di t/m zo 12-17; MK gratis; publicatie € 12,00; www.sm-s.nl
In een speciaal voor de expositie gemaakte film brengt Maurice Scheltens geabstraheerde stillevens van de producten tot leven.

'Amsterdam Armoire (above open)', voor Established & Sons, 2010, 121 x 172 x 60 cm